

Krótki rys dziejów Stargardu i ziemi stargardzkiej

STARGARD

Na zewnętrznym fryzie, wykonanej przez Lubiniusza, mapy Pomorza (arcydzieła XVII-wiecznej kartografii) znajduje się 49 winiet najważniejszych miast. W koronie tej mapy po lewej stronie znajduje się Gryfia (Greifswald) i Strzałów (Stralsund), po prawej Szczecin i Stargard. Świadczy to o znaczeniu Stargardu w dziejach Pomorza.

Już w IX wieku w Stargardzie-Osetnie istniał jeden z ośrodków plemiennego władzy lokalnej, jakie licznie powstawały na Pomorzu. Po pewnym czasie na wyspie, którą tworzyły ramiona Iny powstaje nowy gród. Pierwsze wzmianki zawierające jego nazwę pochodzą z początków XII wieku, z czasów chrystianizacji Pomorza. Przyspieszenie rozwoju miasta następuje w wyniku osadzenia tu zakonów joannitów (1186) i augustianów (1199).

W 1243 roku (według innych źródeł w 1253) Barnim I nadaje Stargardowi prawo magdeburskie (w 1292 roku zamienione na prawo lubeckie).

Rodzące się miasto ma doskonałe zaplecze rolnicze, ale leży w głębi lądu nad wąską i niezbyt głęboką rzeką, na dodatek poniżej Goleniowa. Znalaziono na to sposób, pod koniec XIII w. Stargard staje się właścicielem ziemi u ujścia Iny, co umożliwia budowę tam portu przeładunkowego, dodatkowo wykupuje przywilej wolnej żeglugi na rzece. Efekt - np. w 1368 roku kupcy stargardzcy wywożą do Lubeki 244 łasztu zboża (1 łaszt = ok. 3000 litrów), szczecińscy - 140 łasztów, a Goleniów i Dąbie 77 (łącznie). Stargard jest aktywnym członkiem Hanzy.

Rok 1372 - zjazd książąt wołogoskich w znajdującym się w ich dziedzinie Stargardzie. Dochodzi do podziału Księstwa. Stargard znajduje się w Księstwie Słupskim (w wyniku późniejszych podziałów Księstwie Pomorsko-Stargardzkim). Miasto skutecznie wykorzystuje fakt osłabienia władzy książęcej. Od swego suwerena Bogusława VIII (podobno poważnie zadłużonego u mieszczan) uzyskuje Stargard autonomię sądownictwa i pozbywając się wójta książęcego, praktycznie niezależny samorząd. W rzeczywistości więc staje się miastem-republiką (1409r.). XIV i XV wiek to okres największej świetności Stargardu (miasto wymienione jest przez prof. Samsonowicza na 18 miejscu pod względem wielkości wśród miast leżących w państwach nadbałtyckich)

W XV w. Szczecin nadinterpretuje swe prawo składu, rozpoczyna tzw. wojnę pszenną z doskonale prosperującym i potężniejącym Stargardem, którego port morski leży wiele kilometrów poniżej Szczecina. Wojna obfituje w dramatyczne spięcia (palenie komór celnych, bitwy morskie etc.). Pomimo, że Szczecin jest wyraźnie protegowany przez swego księcia, Stargard dzięki swej niezwyklej zręczności dyplomatycznej (Lubeka, Gdańsk, Polska) i nieustępliwości militarnej okazuje się godnym przeciwnikiem. Straty są ogromne. Po obydwu stronach giną ludzie. Miasta tracą po ok. 40.000 guldenów. Nierozstrzygnięty konflikt pomału wygasa. W Kobylance burmistrzowie sadzą Wieniec Zgody. Na wieżach stargardzkiej Bramy Wodnej zawisają ku przestrodze dwa łańcuchy pochodzące ze szczecińskich blokad Iny.

